

170602

Handläggare: Marie-Louise Luther

Kommittén för genomgripande översyn
av Boverkets byggregler
johanna.ode@regeringskansliet.se

Synpunkter om byggregler och standarder

Astma- och Allergiförbundet är positiva till att byggreglerna mm ses över och har vissa synpunkter som vi hoppas kan beaktas i arbetet. Vi bidrar gärna med våra synpunkter även i det fortsatta arbetet med översynen av byggreglerna. Här kommer våra synpunkter på frågorna från rundabordssamtal.

1. Ett problem med dagens byggregler är att **tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning bara omfattar dem med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga**, inte fysisk tillgänglighet för alla personer med funktionsnedsättning som berörs, t ex personer med allergi eller annan överkänslighet. Detta stämmer inte med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (art 9 om tillgänglighet). Kemiska emissioner från byggmaterial, behov av ventilation, inredning i byggnader (t ex heltäckande textila mattor på arbetsplatser eller i offentliga byggnader) är exempel på frågor som idag inte regleras för personer som är extra känsliga.

Idag har byggreglerna funktionskrav vilket gör att det finns stort utrymme för tolkningar av regelverket. Eftersom kunskapen om olika byggrelaterade frågor varierar finns ett behov av att tydliggöra regler och vi är inte säkra på att standarder är enda och bästa sättet att göra det på. Ett exempel är **åtgärder för energihushållning i byggnader** som om det inte görs rätt kan påverka inomhusmiljön och hälsan negativt hos brukare av byggnaderna, t ex avstängd ventilation kvällar/nätter/helger i skolbyggnader där det finns fuktskador, bristfällig städning mm. Ett annat exempel är **fuktsäkring av byggnader** som kräver kunskap och som inte alltid görs så noga eftersom det tar tid och man inte alltid förstår eller bryr sig om konsekvenserna som drabbar brukare i förvaltningsskedet. Vi har förstått att det rätt ofta **saknas tillsyn med påföljder**, t ex förelägganden från byggnadsnämnden, när regelverket inte uppfylls. Idag kan **nya konstruktioner och byggprodukter släppas ut på marknaden utan krav på t ex avgivning av kemiska emissioner och fuktsäkerhet**. Marknadskontrollsystemet är inte tillräckligt.

Vi anser **inte att kontrollansvarigas oberoende säkerställs** i dagens kontrollsystem när anställd på ett byggföretag kan vara kontrollansvarig på ett bygge som utförs av ett annat byggföretag.

2. Byggregelverket bör ändras så att tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning omfattar alla grupper som berörs av fysisk tillgänglighet – inte bara personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga. Byggreglerna behöver moderniseras och harmoniseras i enlighet med FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Begreppet hållbart byggande behöver vidgas till att omfatta tillgänglighet för alla människor med funktionsnedsättning.

Vi anser att det behövs tydligare regler om att ventilationen inte får stängas av helt i byggnader där ventilationssystemet kan justeras till ett grundflöde (på sikt bör dessa krav gälla alla byggnader när det finns ventilationssystem som klarar detta). Kraven på ventilation och luftomsättning i byggnader bör harmoniseras och vara samma i Plan- och Bygglagen och där det är relevant i Miljöbalken och Arbetsmiljölagen (t ex för skolbyggnader). Regelverket bör säkerställa att energihushållning inte får göras på bekostnad av inomhusmiljö och hälsa. Krav på förebyggande riskbedömningar ur ett hälsoperspektiv bör finnas med så att t ex beslut om energihushållningsåtgärder görs med hänsyn till hälsoaspekter.

Vi anser att krav på fuktsäkring bör tydliggöras i byggreglerna och att tillsyn och kontroll av detta förstärks både när det gäller kontrollansvarig och byggnadsnämndens ansvar. Regelverket bör formuleras om så att kända riskkonstruktioner undviks i byggprocessen och att erfarenhetsåterföringen när det gäller byggfel förbättras (har gjorts för t ex enstegstätade fasader). Ett nationellt expertorgan för byggskador bör inrättas (har utretts i regeringsuppdrag till Boverket). Tydliga krav på fuktsäkerhet och max nivå för avgivning av kemiska emissioner bör införas i byggreglerna (eller annan lagstiftning som Miljöbalken med tillhörande föreskrifter) så krav ställs innan konstruktioner och byggprodukter släpps ut på marknaden.

Kontrollsystemet bör förstärkas bl a genom att säkerställa oberoendet hos kontrollansvariga. Det ska inte som idag vara tillåtet för en anställd hos ett byggföretag att vara kontrollansvarig på byggprojekt som utförs av ett annat byggföretag. Byggnadsnämnderna bör få tillräckligt stöd i tillsynen för att kunna ställa krav på påföljder när regelverket inte uppfylls och så att tillsynen blir mer likartad över landet.

Även i planering av utemiljöer enligt bygglagstiftningen behöver allergiaspekter tas med, t ex plantering av växter som inte ger allergibesvär i nära anslutning till friskluftintag, fönster och dörrar (ev. även i vissa offentliga miljöer t.ex. torg).

Eventuellt skulle man vilja kräva att mer information om byggnader skulle finnas lättillgängligt online (tänk OVK, byggvarudeklaration osv.).

3. Det behöver finnas blandade boendeformer så det finns möjlighet att välja utifrån behov, men utgångspunkten behöver vara universell utformning så bostäderna/ byggnaderna fungerar för personer med funktionsnedsättning. För personer med allergisjukdom kan det t ex handla om lågemitterande byggmaterial och lättstädad inredning, god ventilation, och god fuktsäkring. I vissa fall finns även behov av ett införa restriktioner i ordningsregler i förvaltningsskedet när det gäller bostäder. Ett exempel på detta är s k **rökfria flerbostadshus och allergihus** där inskränkningar i nyttjanderätten för hyresgästerna kan behövas för att skydda hälsan för personer som är extra känsliga (ändringar kan behöva göras i Tobakslagen och Hyreslagen).

Bostadsbristen kan slå extra hårt mot personer med funktionsnedsättning som har behov av anpassningar i sitt boende och som dessutom ofta har en sämre ekonomi på grund av sjukskrivningar och nedsatt arbetsförmåga.

Allt fler vill bo rökfritt vilket gör att det behöver bli juridiskt hållbart för fastighetsägare att införa rökfria flerbostadshus, som bör finnas i varje kommun och allergihus (med ordningsregler för t ex rökning, pälsdjur, parfymdofter, grillning) behöver finnas åtminstone i varje län beroende på efterfrågan.

Det vore bra med länkar till frivilliga system som rör byggande och farliga ämnen på Boverkets webbplats, t ex Byggvarubedömningen, BASTA, Sunda Hus och Miljöbyggnad. (Se här; <http://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/regler-om-byggande/boverkets-byggregler/farliga-amnen/>)

4. Det är viktigt att det finns kvar tekniska egenskapskrav om bl a tillgänglighet och hygien, hälsa och säkerhet. Som vi nämnde tidigare saknas ofta kunskap i byggsektorn om risker och konsekvenser när det gäller tillgänglighet och hälsa. Om det inte finns ett tydligt regelverk riskerar det annars framöver bli fler byggnader med byggfel och som inte är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Utbildning av byggsektorn bör omfatta även risker när det gäller inomhusmiljö, hälsa och tillgänglighet så de som bygger förstår vikten av att bygga rätt från början, s k universell utformning.
5. Tillsynen behöver förstärkas. Tillämpningen av byggreglerna verkar variera mycket i kommunerna och reglerna tolkas olika. Dessutom verkar det vara olika i kommunerna vilken kompetens och bakgrund byggnadsinspektörer har (det saknas en yrkesinriktad byggnadsinspektörsutbildning). Numera har inte byggnadsinspektörer alltid så mycket praktisk erfarenhet av att granska byggreglernas omsättning i praktiken på byggen (ofta bara ett besök per byggprojekt).

Det verkar också vara bristfällig erfarenhetsåterföring i byggsektorn när det gäller t ex byggfel vilket inte förbättrar kvaliteten i byggandet. Kvalitet premieras inte när det ska byggas fort och mycket och fokus ligger på enklare regler. Dessutom har satsningen på byggforskning och t ex god inomhusmiljö minskat sedan Byggforskningsrådet lades ned och byggforskningen kom in hos FORMAS. Byggforskningen behöver stärkas och kunskapen spridas ut till byggsektorn.

6. –
7. Vi anser att det är viktigt att myndigheters och intresseorganisationers medverkan i standardiseringsorgan som rör byggprocessen underlättas (branschens deltagande uttalar vi oss inte om). Idag är det svårt åtminstone för mindre för intresseorganisationer, t ex inom funktionshindersrörelsen, som har lite personal (och därmed lite tid) och lite resurser att kunna ingå och påverka standardiseringsarbetet. Det ekonomiska stöd som finns att söka hos SKA-rådet täcker inte alla de kostnader som finns på grund av standardiseringsarbete. Stödet borde utökas så de kostnader som finns täcks in.

Dessutom kan det vara svårt för intresseorganisationer, t ex inom funktionshindersrörelsen, som inte direkt arbetar med byggande att hålla sig ajour med vilka standarder som är relevanta, särskilt om dessa kostar pengar att skaffa. För konsumenter kan t ex

konsumentmärkning och reglering i byggregler vara bättre verktyg när det gäller hälsofarliga kemiska ämnen i byggprodukter (standard kan dock vara bra när det gäller hur man mäter kemiska emissioner till inomhusluft).

8. Vi anser att syftet med översynen främst borde vara ökad kvalitet i byggandet samt god inomhusmiljö och saknar fokus på hälsoaspekter och förebyggande riskbedömningar ur ett hälsoperspektiv vid byggande. Hållbarhetsbegreppet vid byggande behöver vidgas till att omfatta även hälsa och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

När det gäller miljörelaterad ohälsa se gärna Miljöhälsorapport 2017;

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/publikationsarkiv/m/miljohalsorapport-2017/>

Vi anser att kommitténs uppdrag när det gäller byggmaterial borde utökas till att även omfatta förslag till reglering av kemiska emissioner från byggprodukter som påverkar hälsan enligt Kemikalieinspektionens regeringsuppdrag som presenterats tidigare;

http://www.kemi.se/global/rapporter/2015/rapport-8-15-halsoskadliga-kemiska-amnen-i-byggprodukter.pdf?_t_id=1B2M2Y8AsgTpgAmY7PhCfg%3d%3d&_t_q=byggprodukter&_t_tags=language%3asv%2csiteid%3a007c9c4c-b88f-48f7-bbdc-5e78eb262090&_t_ip=81.94.175.218&_t_hit.id=KemI_Web_Models_Media_DocumentFile/_9b2d1283-2c99-4f88-947e-75dfd3da38c8&_t_hit.pos=1

Vänliga hälsningar

Maritha Sedvallson
ordförande